

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
STYRELSEN
FOR IT OG LÆRING

Styrelsen for It og Læring

Kompetencedækning

**Vejledning til forskere om datasættet med
læreres kompetencedata**

Opdateret d. 15. maj 2024

Indhold

VIGTIGE INFORMATIONER OM DATA	3
Hvilke skoletyper er omfattet af indberetningen?	3
Hvilke klassetyper er omfattet af indberetningen?.....	3
Hvilke klassetrin er omfattet af indberetningen?.....	3
Hvordan er dataene indberettet?	3
Hvordan defineres undervisningskompetence i indberetningen?	3
Hvordan defineres 'tilsvarende kompetencer'?	4
Hvor mange kompetencer kan en underviser have?	4
Hvordan håndteres kompetencer i fagene håndarbejde og sløjd?	5
Hvordan tildeles lærere kompetence i de nye praktisk/musiske valgfag?	5
Hvilket personale indgår i indberetningen?	6
Hvordan er tolærerordninger indberettet?.....	6
Hvordan er ikke-årgangsopdelte hold/klasser indberettet?	6
Hvordan er holddelt undervisning indberettet?	6
Hvordan indberettes undervisningskompetence i dansk som andetsprog?	6
Hvordan indberettes undervisningskompetence i specialundervisning?	7
Hvad er 'undersøgelsesenheden' i datasættet?	7
Hvilke år er data tilgængelige for?	7
Hvilke fagkoder anvendes i indberetningen?	8
VARIABELBESKRIVELSE	9
Variabelliste	9
Variabelliste (dummies til afgrænsning).....	10
Hvordan reproduceres STIL's kompetencedækningsdata?	11
Hvordan beregner STIL kompetencedækningsgraden?	11

VIGTIGE INFORMATIONER OM DATA

Notet gennemgår en række forhold omkring Styrelsen for It og Lærings (STIL)data om underviserne i folkeskolens undervisningskompetencer og de klasser de underviser i, som det er væsentligt at være opmærksomme på, når dataene anvendes i forskningsprojekter.

Endvidere indeholder notatet en gennemgang af de variable, som datasættet indeholder (kodebog).

Hvilke skoletyper er omfattet af indberetningen?

Kun folkeskoler er omfattet. Specialskoler og øvrige skoleformer er *ikke* omfattet.

Hvilke klassetyper er omfattet af indberetningen?

Alle klassetyper på folkeskoler er omfattet, dvs. både fuldt årgangsoptagne normalklasser (type 40), ikke fuldt årgangsoptagne normalklasser (type 41), specialklasser (type 50) og klasser for ældre tosprogede elever (type 55).

Hvilke klassetrin er omfattet af indberetningen?

Alle skolens klassetrin er omfattet (0.-10. klasse).

Hvordan er dataene indberettet?

Skoler, der benytter enten IST/Tabulex Trio eller KMD Educa Personale, har overført data direkte fra Trio eller Educa Personale til STIL.

Skoler, der *ikke* anvender IST/Tabulex Trio eller KMD Educa Personale, har indtastet oplysningerne i STILs indtastningsgrænseflade.

Hvordan defineres undervisningskompetence i indberetningen?

Der opereres med to typer af kompetencebegreber, nemlig undervisningskompetence og kompetencer 'svarende til undervisningskompetencer' (se næste afsnit).

At have undervisningskompetence i et fag betyder, at underviseren har haft det pågældende fag som *linjefag på læreruddannelsen*.

Tæller det med som undervisningskompetence, hvis en underviser har taget et ekstra linjefag på et senere tidspunkt end under sin oprindelige uddannelse?

Ja, hvis der er tale om et linjefag, tæller det med, uanset hvornår underviseren har taget linjefaget.

Hvordan er det registreret, hvis en underviser har linjefag i dansk eller matematik for 1.-6. klassetrin, men underviser i faget for 7.-10. klassetrin?

Hvis en underviser har et aldersspecialiseret linjefag men underviser på andre klassetrin, er vedkommende stadig registreret med undervisningskompetence i dette fag, da der i indberetningen ikke er taget højde for en eventuel aldersspecialisering af linjefaget.

Hvordan er det registreret, hvis en underviser har grundfag i dansk, matematik og kristendom mhp. undervisning i 1.-7. klasse (læreruddannelsen fra 1966-1991)?

Et grundfag giver i sig selv ikke kompetence svarende til undervisningskompetence. Et grundfag skal suppleres med en efteruddannelse, videreuddannelse eller et længerevarende kursusforløb, før det modsvarer kompetence svarende til undervisningskompetence. Se også næste afsnit om "Hvordan defineres 'tilsvarende kompetencer'?"

Hvordan defineres 'tilsvarende kompetencer'?

At have kompetencer svarende til undervisningskompetence betyder, at underviseren fx har en efteruddannelse, videreuddannelse, kompetencegivende uddannelse eller et længerevarende kursusforløb, der vurderes at give kompetencer svarende til undervisningskompetence. Skolens leder har foretaget et skøn i denne forbindelse

Skal der et bestemt antal timers efteruddannelse, kurser osv. til for, at det kan registreres som tilsvarende kompetencer?

Nej, skolelederen har foretaget dette skøn. Det primære er ikke, hvor mange timer uddannelsen har varet, men hvilke kompetencer underviseren har opnået.

Hvor mange kompetencer kan en underviser have?

En underviser kan maksimalt have **seks kompetencer** (undervisningskompetence og tilsvarende kompetencer) efter Styrelsen for Undervisning og Kvalitets vurdering. Baggrunden for denne grænse er, at en underviser normalt har undervisningskompetence i to-fire fag fra læreruddannelsen. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at grundfag fra læreruddannelsen ikke i sig selv giver undervisningskompetence i et fag.

Det skal bemærkes, at hvis en underviser står registreret med at have undervisningskompetence eller tilsvarende kompetencer i både 'tysk tilbudsfag' (130) og 'tysk valgfag' (134), tæller dette kun som én kompetence. Tilsvarende med 'fransk tilbudsfag' (140) og 'fransk valgfag' (144) henholdsvis 'kristendomskundskab' (170) og 'kristendomskundskab/religion' (171).

Datasættet indeholder undervisere med mere end seks kompetencer, men STIL ekskluderer undervisere og den undervisning de varetager, når STIL opgør kompetencedækningen på skolen eller i kommunen. Se afsnittet om hvordan STIL's kompetencedækningsresultater kan reproduceres.

Hvordan håndteres kompetencer i fagene håndarbejde og sløjd?

Både de gamle fag 'håndarbejde' og 'sløjd' samt det nye fag 'håndværk og design' kan indberettes. Kompetencer i 'håndarbejde' og/eller 'sløjd' konverteres automatisk til kompetence i 'håndværk og design'

Hvis en underviser har kompetencer i fx både det gamle fag 'sløjd' og det nye fag 'håndværk og design' indberettes begge disse kompetencer.

Bemærk at i forhold til reglen om, at en underviser maksimalt kan have max seks kompetencer, så tæller 'håndarbejde', 'sløjd' og 'håndværk og design' tilsammen kun som én kompetence.

Hvordan tildeles lærere kompetence i de nye praktisk/musiske valgfag?

I skoleåret 2019/2020 er der indført 4 nye praktisk/musiske valgfag:

- Praktisk/Musisk valgfag: Håndværk/design
- Praktisk/Musisk valgfag: Musik
- Praktisk/Musisk valgfag: Billedkunst
- Praktisk/Musisk valgfag: Madkundskab

STIL kopierer automatisk en undervisers undervisningskompetence fra fx 245 (Håndværk og design) over til 511 (Praktisk/Musisk valgfag: Håndværk og design), og omvendt. Hvis skolen kun indberetter undervisningskompetencer på de nye praktisk/musiske valgfag, kopierer STIL automatisk over på de almindelige fagkoder.

Ved opgørelsen af, hvor mange kompetencer en underviser har (se regel om max seks kompetencer), tæller undervisningskompetence i både fx 245 (Håndværk og design) og 511 (Praktisk/Musisk valgfag: Håndværk og design) kun som én undervisningskompetence.

Hvilket personale indgår i indberetningen?

Alt personale, der underviser, indgår. Det vil sige lærere, pædagoger, børnehaveklasseledere, undervisningsassistenter, ledere med undervisning og andre med undervisningsopgaver.

Også undervisere, der kun har undervist i en del af skoleåret (fx pga. barsel, sygdom, orlov mv.), indgår i data.

Ansatte, som fx alene varetager ledelsesmæssige eller administrative opgaver, indgår ikke i data.

Hvordan er tolærerordninger indberettet?

Alt personale, der har undervisningstimer i skoleåret, er indberettet, også selv om de indgår som en del af tolærerordninger.

Hvordan er ikke-årgangsoopdelte hold/klasser indberettet?

Ikke-årgangsoopdelte hold eller klasser er indberettet flere gange, nemlig én gang for hver årgang. Hvis en skole fx har en klasse med elever bestående af både 0. og 1. årgang kaldet "Tumlingerne", er der indberettet to klasser, som i feltet klassebetegnelse begge hedder Tumlingerne, men som i feltet klassetrin hedder *0. kl.* henholdsvis *1. kl.*

Årsagen til denne "kunstige" opdeling af et ikke-årgangsoopdelt hold eller klasse er, at opgørelsen af kompetencedækning altid tager udgangspunkt i undervisningen på *de enkelte klassetrin*.

Hvordan er holddelt undervisning indberettet?

Hvis der er holddeling på tværs af årgange (fx valgfag), er holdet indberettet for hver årgang og det optræder derfor flere gange i datasættet. Årsagen til denne "kunstige" opdeling af holdet er, at opgørelsen af kompetencedækning altid tager udgangspunkt i undervisningen på *de enkelte klassetrin*.

Hvis der er holddeling inden for samme årgang (fx 'idræt drenge' hhv. 'idræt piger'), er idræt indberettet for hvert hold og optræder derfor (i dette eksempel) to gange i datasættet.

Hvordan indberettes undervisningskompetence i dansk som andetsprog?

Dansk som andetsprog er ikke indberettet som en særskilt undervisningskompetence.

Hvordan indberettes undervisningskompetence i specialundervisning?

Specialundervisning er ikke indberettet som en særskilt undervisningskompetence.

Hvad er 'undersøgelsesenheden' i datasættet?

Datasættets rækker er defineret som unikke klassefag/holdfag. Det betyder, at én case karakteriseres ved at have en unik kombination af institutionsnummer, klassetrin, klassebetegnelse/hold og fagkode.

Hvilke år er data tilgængelige for?

Datasættet indeholder data for skoleårene 2013/2014 til og med 2023/2024, hvor datakvaliteten er højest, og mulighederne for at sammenligne med STIL's egne opgørelser er bedst. Første skoleår 2012/2013 er ikke med i datasættet, og der er ikke tal tilgængelig for 2020/21, da der ikke blev indberettet kompetencedækning i 2020/21 grundet Covid-19.

Forbehold i forbindelse med 2021/22

Skoler har ikke været underlagt samme målsætning i 2021/22 grundet Covid-19, som kan have haft betydning for, i hvilken grad undervisningen har været dækket af linjefagslærere.

Hvilke fagkoder anvendes i indberetningen?

Nedenstående liste indeholder en oversigt over de fag, som er indberettet.

Fag	Fagkode
Dansk	110
Engelsk	120
Tysk	130
Fransk	140
Kristendomskundskab	170
Historie	181
Samfundsfag	182
Idræt	210
Musik	220
Billedkunst	230
Håndværk og design	245
Madkundskab	260
Matematik	310
Fysik/kemi	320
Geografi	330
Biologi	340
Natur/teknik	350
P/M valgfag: Håndværk og design*	511
P/M valgfag: Musik*	520
P/M valgfag: Billedkunst*	531
P/M valgfag: Madkundskab*	540
Børnehaveklasse	600

* Nye fag, som er tilgængelige fra 2019/2020 til og med 2023/2024

VARIABELBESKRIVELSE

Variabelliste

Variabel	Variabelbeskrivelse	Værdier/kategorier
InstitutionsNummer	Nummeret på skolen (evt. på afdelingen)	Eks: 101001
InstitutionsNavn	Navnet på skolen (evt. på afdelingen)	Eks: Den Classenske Legatskole
skoleaar	Skoleår for indberetningen	Eks: "2017/2018"
EjerKode	Angiver skolens ejerforhold	2: kommunale enheder
AdmKommuneNummer	Nummeret på den administrerende kommune	Eks: 101
Klassebetegnelse	Klassens navnebetegnelse. (Hvis variablen ikke har nogen værdier, er det fordi at der er tale om et hold)	Eks: 4b; 8x
Klassetrin	Klassetrin	0-10
Spor	Bogstavspor tilknyttet et klassetrin	a-å
Hold	Holdets navnebetegnelse ifm. undervisning af flere klasser på ét hold. (Hvis variablen ikke har nogen værdier, er det fordi der er tale om en klasse med normal klassebetegnelse)	Eks: 4abc
KlasseType	Klassetype	40: Normalklasser, ikke årgangso- delte 41: Normalklasser, årgangso- delte 50: Specialklasser 55: Klasser for ældre tosprogede elever
CprNummer	Underviserens cpr-nummer	10-cifret nummer
Fagkode_ny	Nummeret på faget	Se fagkodelisten ovenfor
Fagkode_ny_tx	Navnet på faget	Se fagkodelisten ovenfor
Klokketimer_laerer_sum	Antal klokketimer, som underviseren står til at undervise klassen/holdet i det pågældende fag	Numerisk værdi
Klokketimer_klasse_mean	Antal klokketimer, som klassen modtager undervisning i det pågældende fag på det pågældende klassetrin	Numerisk værdi
Stilling	Underviserens stillingsbetegnelse	AN: Andre med undervisningsop- gaver BH: Børnehevaveklasseledere KO: Konsulenter LA: Lærere LE: Ledere

		PA: Pædagoger
Uddkode	Underviserens uddannelsesniveau som numerisk kode	0: Uden kompetence 2: Tilsvarende kompetence 3: Undervisningskompetence
UddannelsesNiveau	Underviserens uddannelsesniveau	K: Tilsvarende kompetence L: Undervisningskompetence U: Uden kompetence
Antal_kompetencer	Antal forskellige fag hvor læreren har undervisningskompetence eller tilsvarende kompetencer.	1-11
Vejl_timetal	Det vejledende timetal for et fag på et givent klassetrin. Bemærk: Der er i datasættet ikke sat vejledende timetal på fagkode 600=børnehaveklasse.	Numerisk værdi
Vejl_timetal_klt	Det samlede vejledende timetal for alle fag på et givent klassetrin	Numerisk værdi

Variabelliste (dummies til afgrænsning)

Variabel	Beskrivelse	Værdier
Subset_klassefag	Dummy der specificerer om et fag i en given klasse optræder hyppigt eller sjældent.	0: fag-klasse-kombination optræder $\leq$ 50 gange 1: fag-klasse-kombination optræder $>$ 50 gange
Subset_klassetrin	Dummy der angiver om klassetrin $>$ 0	0: klassetrin = 0 1: klassetrin $>$ 0
Subset_klasstype	Dummy der angiver om klasstype er normalklasser eller øvrige klasstyper	0: klasstype 50 og 55 (øvrige klasser) 1: klasstype 40 og 41 (normalklasser)
Subset_kompetencer	Dummy der angiver om en underviser har flere end 6 kompetencer	0: antal kompetencer $>$ 6 1: antal kompetencer $\leq$ 6
Subset_laerer	Dummy der viser, om en underviser er den primære underviser i klassen/på holdet i det pågældende fag	0: sekundær underviser 1: primær underviser
Subset_klt_dub	En række klassefag/holdfag er opført som både klasstype 40 og 41. Der accepteres i STILs beregning af kompetencedækning ikke dubletter i klasstype. Denne dummy udvælger klasse/holdfaget med klasstype 40.	0: Klasstype 41 dublet 1: Unikt klassefag/ case

Dummyvariablene i ovenstående tabel er baseret på STILs forretningsregler i datarens og kan bruges til at afgrænse datasættet til det datasæt, der bruges, når STIL beregner kompetencedækningsgraden.

Hvordan reproduceres STIL's kompetencedækningsdata?

For at reproducere det datasæt, der bruges når STIL udregner kompetencedækningsgraden, kan kodestumpen nedenfor køres i SAS. Med kodestumpen afgrænses datasættet ved de brug af dummy-variable, som er listet i variabellisten.

```
data want;
set have;
  where subset_klasstype=1
        and subset_klassefag=1
        and subset_kompetencer=1
        and subset_klassetrin=1
        and subset_laerer=1
        and subset_klt_dub=1;
run;
```

- hvor 'want' og 'have' skal erstattes med det konkrete navn, som datasættet er oprettet under.

Hvordan beregner STIL kompetencedækningsgraden?

Den samlede kompetencedækningsgrad beregnes som antal cases hvor underviseren har 'undervisningskompetence' eller 'tilsvarende kompetencer' i det fag, som vedkommende underviser i, ud af det samlede antal cases. Samtidig er kompetencedækningen vægtet med de vejledende timetal for faget i det specifikke klassetrin, således at kompetencedækningsgraden også afspejler hvor meget undervisning, der reelt er i fagene.

Følgende SAS-kodestump beregner den **samlede** kompetencedækningsgrad på landsplan:

```
proc freq data=have;
tables uddkode;
weight vejl_timetal;
run;
```

Og med følgende to koder beregnes henholdsvis kompetencedækning fordelt på **klasse**trin og kompetencedækning fordelt på **fag**:

```
proc freq data=have;
tables uddkode*klasse;
weight vejl_timetal;
run;
```

```
proc freq data=have;
tables uddkode*fagkode_ny_tx;
weight vejl_timetal;
run;
```